

100105 – «Мейманканаларда жана туристтик комплекстерде тейлөөнү уюштуруу» адистиги үчүн

«Кыргызстан Географиясы» дисциплинасы боюнча баалоо каражаттарынын фондусу (ФОС)

Контролдук модулдук суроолор	Доклад темалары	Тестирлөө	СӨИ темалары
1. Кыргыз Республикасынын (КР) географиялык абалынын өзгөчөлүктөрү. 2. КРнын чек аралары жана анын коңшу мамлекеттер менен болгон байланышы. 3. Рельефтин түзүлүшү жана негизги орографиялык схемалар. 4. КРнын аймагындагы пайдалуу кендердин түрлөрү жана алардын таралышы. 5. Климатты түзүүчү негизги факторлор жана бийиктик алкактуулук. 6. КРнын негизги дарыя системалары жана алардын мүнөздөмөсү. 7. Ири көлдөр жана алардын гидрологиялык өзгөчөлүктөрү. 8. Мөңгүлөр, алардын таралышы жана мааниси. 9. КРнын топурак катмарынын негизги түрлөрү жана алардын деградациясы. 10. Өсүмдүктөр дүйнөсүнүн байлыгы жана бийиктик алкактар боюнча бөлүнүшү.	1. Тянь-Шань тоолорунун пайда болуу тарыхы. 2. КРнын алтын кендери жана алардын экономикалык ролу. 3. Мөңгүлөрдүн азайышы жана анын кесепеттери. 4. Ысык-Көлдүн экологиялык абалын коргоо чаралары. 5. Сары-Челек биосфералык коругунун мааниси. 6. КРнын жаңгак токойлору – дүйнөлүк мурас катары. 7. Бийиктик алкактуулук жана өсүмдүктөрдүн өзгөрүшү. 8. КРнын чек ара маселелери жана геосаясий абалы. 9. "Менин экологиялык изим" – жеке долбоор. 10. Глобалдык жылуулануунун Тянь-Шань тоолоруна тийгизген таасири. 11. Өз өлкөсүнүн (регионунун) физикалык-географиялык мүнөздөмөсү. 12. КРнын экономикалык өсүшүнө таасир этүүчү факторлор.	1. Кыргызстандын чек арасы түштүктө жана түштүк-чыгышта кайсы кырка тоо аркылуу өтөт? • А) Чоң-Алай • Б) Күнгөй Ала-Тоо • В) Кыргыз Ала-Тоо • Г) Какшаал-Тоо 2. Кыргызстан түндүктө кайсы өлкө менен чектешет? • А) Казакстан • Б) Өзбекстан • В) Кытай • Г) Тажикстан 3. Кыргызстандын түндүктөн түштүккө карай созулушу канча километрге барабар? • А) 725 км • Б) 459 км • В) 502 км • Г) 600 км 4. Чоң-Алай жана Туркестан кырка тоолору Кыргызстанды кайсы өлкөдөн бөлүп турат? • А) Кытай • Б) Индия • В) Тажикстан • Г) Өзбекстан	1. КРнын географиялык абалы жана дүйнөдөгү орду. 2. КРнын жалпы орографиялык схемасы. 3. Рельефтин жалпы белгилери. 4. Пайдалуу кендер (кендердин аталыштары). 5. Климатты калыптандыруучу негизги факторлор. 6. Климатты түзүүчү элементтердин өзгөчөлүктөрү. 7. Мөңгүлөрдүн таралышы. 8. Түбөлүк тоң катмары (многолетняя мерзлота). 9. Мөңгүлөрдүн табияттагы жана эл чарбасындагы мааниси. 10. КРнын ички суулары. 11. Дарыялар жана алардын куймалары. 12. Көлдөр жана суу сактагычтар. 13. Топурактын түрлөрү жана таралуу мыйзам ченемдүүлүктөрү. 14. Сейрек кездешүүчү жана жоголуп бара жаткан жаныбарлар. 15. Түндүк Тянь-Шань провинциясынын физикалык-географиялык району. 16. Ысык-Көл ойдуңу.

11. Токой ресурстары жана алардын чарбалык мааниси. 12. Жаныбарлар дүйнөсүнүн составы жана таралуу өзгөчөлүктөрү. 13. КРнын "Кызыл китебине" кирген сейрек кездешүүчү түрлөр. 14. Өзгөчө корголуучу табигый аймактардын (коруктар, парктар) мааниси. 15. Ландшафттардын негизги түрлөрү жана алардын таралышы. 16. Физикалык-географиялык райондоштуруунун принциптери. 17. Түндүк Тянь-Шань провинциясынын жаратылыш шарттары. 18. Ысык-Көл ойдуңунун физикалык-географиялык мүнөздөмөсү. 19. Борбордук Тянь-Шандын рельефи жана мөңгүлөрү. 20. Ички Тянь-Шандын климаты жана суу ресурстары. 21. Түштүк-Батыш Тянь-Шандын өсүмдүк жана жаныбарлар дүйнөсү. 22. Алай-Туркестан провинциясынын географиялык абалы.	13. Парниктик эффект жана анын коркунучтары. 14. Кислоталык жамгырлар жана смог маселеси. 15. Туруктуу өнүгүүнүн 17 максаты жана КР. 16. Жеңиш чокусу – Тянь-Шандын эң бийик чекити. 17. КРнын административдик реформаларынын тарыхы. 18. Эндемик жаныбарлар жана аларды коргоо. 19. КРнын гидроэнергетикалык потенциалы. 20. Туризмдин өнүгүүсүндө рельефтин ролу. 21. КРнын аймагындагы табигый кырсыктар (жер титирөө, жер көчкү). 22. Табигый ландшафттарды рекреациялык максатта колдонуу. 23. КРнын маданий жана тарыхый ландшафттары. 24. Н.М. Пржевальскийдин КРны изилдөөгө кошкон салымы. 25. Биоценоз жана биогеоценоз түшүнүктөрү. 26. Пищевая цепь: продуценттер жана консументтер. 27. Алай өрөөнүнүн табигый ресурстары. 28. КРнын чек ара кызматташтыгынын географиясы.	5. Кыргызстан кайсы мамлекет менен эң узун чек арага ээ? • А) Түркмөнстан • Б) Өзбекстан • В) Казакстан • Г) Тажикстан 6. Чу дарыясы Ысык-Көлгө куйбастыгын биринчилерден болуп далилдеген саякатчы ким? • А) Пржевальский • Б) Семёнов-Тянь-Шанский • В) Козлов • Г) Мушкетов 7. Кыргызстандын эң бийик чекити деңиз деңгээлинен кандай бийиктикте жайгашкан? • А) 7439 м • Б) 8940 м • В) 6009 м • Г) 2900 м 8. Тянь-Шань тоолорунун эң бийик чокусун атаңыз? • А) Чок-Тал • Б) Жеңиш чокусу (п. Победы) • В) Каракол • Г) Батыш Аламедин 9. Жеңиш чокусу кайсы кырка тоодо жайгашкан? • А) Алай • Б) Боз-Кыр • В) Ак-Шыйрак • Г) Сары-Жаз (Какшаал-Тоо)	17. Борбордук Тянь-Шань. 18. Ички Тянь-Шань. 19. Алай-Туркестан провинциясы. 20. Экологиялык изилдөөлөрдүн предмети жана милдеттери. 21. Экологиялык факторлор. 22. Экосистема – мамилелердин идеалдуу модели. 23. Өзгөчө популяция, биотоп, биоценоз. 24. Пищевая цепь: консументтер, продуценттер. 25. Парниктик эффект, кислоталык жамгырлар. 26. Курчап турган чөйрөнү сактоо үчүн ар бир адам жасай турган 10 нерсе. 27. Туруктуу өнүгүүнүн 17 максаты. 28. Глобалдык, заманбап экологиялык проблемалар. 29. Санариптик технологияларды географияда колдонуу. 30. "Менин экологиялык изим" долбоорун коргоо.
--	--	--	---

23. Геоэкологиялык проблемалар жана аларды чечүү жолдору. 24. Туруктуу өнүгүү түшүнүгү жана КРнын тажрыйбасы. 25. КРнын административдик-аймактык бөлүнүшү. 26. КРнын аймагын географиялык изилдөөлөрдүн тарыхы. 27. П.П. Семёнов-Тянь-Шанскийдин изилдөөлөрүнүн мааниси. 28. КРнын экономикасынын өнүгүү перспективалары. 29. Экологиялык факторлордун биоценозго тийгизген таасири. 30. Географиялык билимдердин туризм тармагындагы мааниси	29. Тоо туризминин географиялык борборлору. 30. Нарын областынын уникалдуу жаратылыш объекттери.	10. Кыргызстандын мамлекеттик чек арасынын жалпы узундугу канчага барабар? • А) 6300 км • Б) 7000 км • В) 4508 км • Г) 7439 км 11. Кыргызстандын аймагында рельефтин кандай формасы басымдуулук кылат? • А) Түзөңдөр • Б) Ойдундар • В) Тоолор • Г) Платолор 12. Кыргызстандагы эң ири алтын кени кайсы? • А) Макмал • Б) Кумтөр • В) Жеруй • Г) Солтон-Сары 13. Климатты калыптандыруучу негизги фактор кайсы? • А) Океандан алыстыгы • Б) Рельеф жана бийиктик алкактуулук • В) Топурактын курамы • Г) Өсүмдүктөрдүн түрлөрү 14. Кыргызстандагы эң узун дарыяны атаңыз? • А) Чүй • Б) Талас • В) Нарын • Г) Кара-Дарыя	
--	--	--	--

		15. Ысык-Көлдүн максималдуу тереңдиги канча? • А) 200 м • Б) 450 м • В) 668 м • Г) 1000 м 16. Дүйнөдөгү эң ири табигый жаңгак токою кайсы жерде жайгашкан? • А) Сары-Челек • Б) Чаткал • В) Арсланбаб • Г) Алай 17. "Кызыл китепке" кирген, Тянь-Шандын символу болгон жаныбар? • А) Карышкыр • Б) Илбирс • В) Аюу • Г) Түлкү 18. Кыргызстандагы биринчи түзүлгөн корук кайсы? • А) Беш-Арал • Б) Нарын • В) Сары-Челек • Г) Каратал-Жапырык 19. Эң ири мөңгү (ледяной массив) кайсы? • А) Петров • Б) Эңилчек • В) Ленин • Г) Корженевский	
--	--	---	--

		20. Ысык-Көл ойдуңу кайсы физикалык-географиялык провинцияга кирет? • А) Ички Тянь-Шань • Б) Түндүк Тянь-Шань • В) Ысык-Көл провинциясы • Г) Борбордук Тянь-Шань 21. Кыргызстандын эң төмөнкү чекити кайсы жерде жайгашкан? • А) Фергана өрөөнүнүн чет жакасында (401 м) • Б) Чүй өрөөнүндө • В) Ош шаарында • Г) Нарын дарыясынын жээгинде 22. "Парник эффектиси" экологиянын кайсы бөлүгүнө зыянын тийгизет? • А) Гидросфера • Б) Литосфера • В) Атмосфера • Г) Биосфера 23. Кыргызстанда канча административдик область бар? • А) 6 • Б) 7 • В) 8 • Г) 9 24. Туруктуу өнүгүүнүн канча глобалдык максаты бар? • А) 10 • Б) 15 • В) 17	
--	--	--	--

		• Г) 20 25. Борбордук Тянь-Шандын эң негизги өзгөчөлүгү эмнеде? • А) Жылуу климат • Б) Күчтүү мөңгүлөшүү жана бийик чокулар • В) Чоң токойлор • Г) Саздак жерлер 26. Нарын дарыясы кайсы деңизге же көлгө куят? • А) Ысык-Көлгө • Б) Каспий деңизине • В) Сыр-Дарыяга кошулуп, Арал деңизине багытталат • Г) Балхаш көлүнө 27. Кыргызстандын аймагында "түбөлүк тоң" (мерзлота) кайсы бийиктиктен жогору башталат? • А) 1000 м • Б) 2000 м • В) 3000-3200 м • Г) 5000 м 28. Алай өрөөнү кайсы кырка тоолордун ортосунда жайгашкан? • А) Кыргыз жана Күнгөй • Б) Алай жана Чоң-Алай • В) Фергана жана Какшаал • Г) Талас жана Чаткал 29. Экология илими эмнени изилдейт? • А) Тоолордун бийиктигин • Б) Калктын санын	
--	--	--	--

		• В) Организмдердин бири-бири жана чөйрө менен болгон байланышын • Г) Карталарды чийүүнү 30. Сары-Челек көлү кандай жол менен пайда болгон? • А) Мөңгүнүн эришинен • Б) Вулкандын натыйжасында • В) Тоо урап, сууну тосуп калышынан (бөгөт көлү) • Г) Адамдар тарабынан казылган	
--	--	---	--

«Кыргызстан Географиясы» дисциплинасы боюнча баалоо структурасы:

1. Баллдык-рейтингдик система

Дисциплинаны изилдөө мезгилинде студент семестр ичинде тиешелүү параметрлер боюнча максималдуу жана сыйлык упайларды топтойт. Жалпы баа студенттин аудиториялык сабактардагы активдүүлүгү, тапшырмаларды өз убагында аткаруусу жана теориялык билимди өздөштүрүүсү үчүн берилген баллдардын суммасынан куралат.

2. Баалоо шкаласы жана критерийлери

Баллдарды топтоо төмөнкү жети негизги параметр боюнча жүргүзүлөт:

- **Лекцияларга катышуу:** Сабактарды калтырбай катышуу үчүн баллдар берилет.
- **Конспектилөө:** Лекциялык материалдардын толук жана сапаттуу жазылышы.
- **Картографиялык материалдар:** Атластардын жана контурдук карталардын болушу жана алар менен иштөө.
- **Контролдук иштер:** Схемаларды, диаграммаларды, таблицаларды түзүү, сүрөт тартуу жана эссе жазуу сапаты.
- **Тестирлөө:** Тесттик сурамжылоолордун жыйынтыктары.
- **СӨИ (Студенттин өз алдынча иштери):** Презентацияларды, видеоматериалдарды, слайддарды даярдоо, реферат жана докладдарды коргоо деңгээли.

- Практикалык көндүмдөр: Настенный карталар жана глобус менен иштөө, негизги географиялык объекттерди көрсөтө билүү жөндөмү.

3. Баалоонун формалары жана усулдары

Сабактын жүрүшүндө баалоонун төмөнкү формалары жана ыкмалары колдонулат:

- Күндөлүк көзөмөл: Карталар менен иштөө (мисалы, чек араларды контурдук картага түшүрүү), эссе жазуу («Менин Родинам – Кыргызстан») жана табигый кубулуштарды анализдөө.
- Практикалык жана изилдөө иштери: Суу ресурстарынын схемаларын түзүү, пайдалуу кендерди талдоо, өзгөчө корголуучу аймактар боюнча изилдөө долбоорлорун даярдоо.
- Тестирлөө: Студенттин КРнын географиялык абалы, рельефи жана чек аралары боюнча теориялык билимин текшерүүчү атайын тесттик суроолор.
- Долбоорлорду коргоо: Студенттердин өз алдынча ишинин алкагында «Менин экологиялык изим» сыяктуу долбоорлорду презентациялоо жана коргоо.
- Жыйынтыктоочу аттестация: Семестрдин аягында билимди текшерүүнүн негизги формасы катары экзамен тапшырылат.

Берилген булактарда баллдардын сандык бөлүштүрүлүшү (мисалы, 90-100 балл – "А") көрсөтүлгөн эмес, бирок баалоо саясаты студенттин ар тараптуу компетенттүүлүгүн (ОК-1 – ОК-5) калыптандырууга багытталган